

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
De Minister van Economische Zaken en Klimaat E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Woerden : 15 april 2019
onze ref. : E19b02-HG/tr
doorkiesnr. : 0348 48 43 66
e-mail : hg@vemw.nl

onderwerp : zienswijze VEMW op de internetconsultatie wetsvoorstel 'wijziging van de Gaswet betreffende een verbod op laagcalorisch gas voor de grootste afnemers'

Excellentie,

VEMW, de belangenbehartiger van de zakelijke energiegebruikers in Nederland, heeft kennis genomen van de internetconsultatie wetsvoorstel 'wijziging van de Gaswet betreffende een verbod op laagcalorisch gas voor de grootste afnemers'. Graag maken wij gebruik van de door u geboden gelegenheid procedureel en inhoudelijk te reageren op het wetsvoorstel en de bijbehorende memorie van toelichting.

Algemeen

VEMW is onverminderd van mening dat de gaswinning uit het Groningenveld een maatschappelijk probleem is en begrijpt het belang van een versnelde beëindiging van die winning. VEMW heeft sinds de eerste aankondiging van de minister dienaangaande in januari 2018 aangedrongen op een doelmatig pakket aan maatregelen om aan dit beleid invulling te geven. Bedrijven met een aansluiting op het laagcalorisch gasnet van GTS hebben in overleg met het ministerie aangegeven bereid te zijn constructief mee te werken en naar vermogen een bijdrage te leveren. Voor alle gasverbruikers geldt dat zij kosten in rekening gebracht krijgen voor maatregelen die in dit kader in de gasvoorziening worden genomen.

Verbodsgrens

VEMW begrijpt uit het wetsvoorstel dat de minister via een wetsvoorstel (artikel 10f) een verbod wil opleggen aan de 9 grootste verbruikers van laagcalorisch gas in Nederland, die zich kenmerken als verbruikers die in de gasjaren 2017/2018 en 2018/2019 per genoemd gasjaar en aansluiting meer dan 100 mln m³(n) laagcalorisch gas hebben onttrokken. Dit voornemen leidt bij VEMW tot de volgende vragen:

1. De systematiek van de Gaswet kent een capaciteitsgrens (40 m³/uur) tussen kleinverbruik en grootverbruik. Waarom volgt de minister de lijn van deze systematiek niet bij het bepalen van een verbodsgrens en gaat hij uit van een volumegrens (100 mln m³)?
2. Waarop is de – ogenschijnlijk arbitraire - grens van 100 mln m³ gebaseerd?
3. Welke grondslag(en) heeft/hebben tot deze grens geleid?

Hoe doelmatig is de keuze voor de gekozen grens om 9 bedrijven een verbod op te leggen in de voorgestelde mix van maatregelen (bouw extra conversiecapaciteit, versnelling afbouw

export, wijziging beheer gasopslagsysteem, e.d.) met inachtneming van de tijdspanne 2019-2023 en verder? Is een verbod voor al deze 9 bedrijven wel nodig om de veiligheid van de burgers en bedrijven in Groningen te borgen ingaande het gasjaar 2022-2023 wanneer de afschakeling en ombouw een feit moet zijn? Immers, de minister stelt in zijn Kamerbrief van 3 december 2018: "Na 2022 zal de ombouw minder effect hebben op het terugbrengen van de gaswinning uit het Groningenveld. Er is dan namelijk voldoende stikstofcapaciteit om in een groot deel van het jaar alle nog aangeslotenen met geconverteerd hoogcalorisch gas te beleveren."

Europees recht

Het wetsvoorstel bevat een artikel 10f, lid 1 Gaswet, dat het verbod op onttrekking van laagcalorisch gas door - enkele - grootafnemers bevat. Dit voorstel leidt tot de volgende vragen:

4. In artikel 10f lid 1 is aangegeven dat het is "verboden via die aansluiting laagcalorisch gas aan het gastransportnet te onttrekken." Hoe verhoudt zich dit verbod tot een uitsluiting van de toegang tot de markt, en het recht op een vrij verkeer van goederen en diensten?
5. Daarop aansluitend, is het een grootafnemer toegestaan laagcalorisch gas, afkomstig uit een andere bron dan het Groningenveld, te transporteren over zijn aansluiting naar zijn gasverbruikende installatie? Zo nee, waarom niet?
6. De minister beoogt de productie van aardgas uit het Groningenveld terug te dringen. Waarom heeft de minister niet gekozen voor een verbod aan het begin van de keten, met een verbod op het (door)leveren van Groningen gas? Dat zou immers een veel minder groot effect hebben op de voorziening van laagcalorisch gas.
7. In artikel 10f, lid 2 is opgenomen dat de afnemer zich moet melden, en daarmee in wezen moet verzoeken om afschakeling of omschakeling van de aansluiting. Dat wekt bevreemding omdat het de minister is die volgens dit wetsvoorstel een verbod oplegt aan 9 partijen. Daarmee moet het ons inziens de minister zijn die meldt. Is de minister bereid deze omissie te herstellen?

Nadeelcompensatie

Onderdeel van het wetsvoorstel (artikel 10j) is een nadeelcompensatie, waarvoor een budget is opgenomen in de meerjarenbegroting EZK van 75 mln euro. Het wetsvoorstel en de memorie van toelichting leiden op dit punt tot de volgende vragen:

8. Artikel 10j lid 1 en lid 2 bieden een recht op nadeelcompensatie, maar perken deze fors in. In de Memorie van Toelichting zijn de volgende zinsneden opgenomen:
 - a. In paragraaf 5.3 is aangegeven dat GTS inspanningen wel vergoed krijgt en aangeslotenen niet 'omdat ze per afnemer ... marginaal zijn gezien de omzet van de betreffende bedrijven';
 - b. In paragraaf 7.3 staat dat 'de betrokken ondernemingen in zoverre hadden kunnen zien aankomen dat het verbruik van laagcalorisch gas op termijn eindig zou zijn.'
 - c. Vervolgens: een compensatie wordt aangeboden 'mocht onverhoopt sprake blijken te zijn van een individuele en buitensporige last als gevolg van het in dit wetsvoorstel geïntroduceerde verbod.', en:
 - d. 'het moet gaan om schade die uitgaat boven het normale maatschappelijke risico', en:
 - e. 'die de aangeslotene in vergelijking met anderen onevenredig zwaar treft.'

Gelet op de genoemde lijst van restricties is de vraag aan de minister of, hoe en in welke mate, de bedrijven een redelijke en billijke compensatie krijgen voor de directe kosten die zij moeten maken voor hun deel van de voorgestelde mix van maatregelen; een mix van maatregelen die een maatschappelijk probleem van de winning van laagcalorisch gas in Groningen op moeten lossen.

9. Het past niet om de kosten veroorzaakt door de gaswinningsproblematiek in Groningen onder de noemer van 'ondernemersrisico' bij - een zeer beperkt aantal - grootafnemers te leggen. De Staat geldt als betrokkene bij het Gasgebouw als de partij die het meest heeft geprofiteerd van de winning van gas uit het Groningenveld. Gelet op de grote financiële voordelen die de Staat heeft genoten uit de verkoop van laagcalorisch gas afkomstig uit het Groningenveld, mag van de Staat verwacht worden dat zij verantwoordelijkheid neemt voor de gerezen problematiek en haar bijdrage levert aan de kosten die gemaakt moeten worden voor het oplossen van de genoemde problematiek. De nadeelcompensatie dient om deze reden ruimhartig te worden toegepast. De voorgestelde regeling biedt partijen die gedwongen moeten afschakelen of omschakelen van het laagcalorisch gas geen enkele zekerheid dat zij een redelijke vergoeding voor daarmee verband houdende kosten krijgen. De nadeelcompensatie moet op dit punt worden aangepast;
10. In 2018 heeft EZK meerdere gesprekken gevoerd met onder meer de 9 bedrijven die op basis van hun gasverbruiksomvang moeten afschakelen en ombouwen. De evenwichtige en constructieve aard en toon van de gesprekken zijn niet in lijn met de door de minister voorgestelde invulling van de nadeelcompensatie in het wetsvoorstel. Kan de minister aangeven wat hier de reden(en) voor (is)(zijn)?
11. Artikel 10h geeft in lid 1 aan dat afschakeling geen omschakeling hoeft te zijn: 'alternatieve energiebron'. Is de minister bereid om ook voor deze afschakeling die geen omschakeling is het systeem van nadeelcompensatie open te stellen? Immers, ook in die gevallen is er sprake van dwang (verbod) en wordt het voornoemde maatschappelijke probleem in Groningen mede opgelost in de voorgestelde mix van maatregelen. Zo nee, waarom niet?

Omissie

12. In artikel I, onder C wordt artikel 10, zesde lid Gaswet als volgt gewijzigd: 'in artikel 10, zesde lid, onderdeel d, wordt'. Artikel 10, lid 6 kent ons inziens alleen een onderdeel a en b, en geen onderdeel d. Kan de minister hier duidelijkheid verschaffen?

Wij vertrouwen erop dat u onze vragen en opmerkingen meeneemt bij het opstellen van het wetsvoorstel dat bij het Parlement wordt ingediend om te komen tot een verbod op laagcalorisch gas voor de grootste afnemers. Vanzelfsprekend zijn wij desgewenst beschikbaar voor het verschaffen van een nadere (mondelijke) toelichting.

Hoogachtend,


dr. H. Grünfeld
Algemeen directeur